

LEKCJA 9

Temat: Zwierzęta wśród nas

Doskonale zdajemy sobie sprawę z dobroczynnego i terapeutycznego oddziaływania zwierząt na człowieka. Obecność zwierzęcia działa wychowawczo na młodego człowieka, uczy odpowiedzialności, a także daje mu poczucie bezpieczeństwa i zadowolenia. Jednak w sytuacjach kontaktu ze zwierzętami należy zachować ostrożność.

Formy realizacji:

- przyroda,
- biologia.

Cele ogólne:

- poznanie zagrożeń ze strony zwierząt,
- wpojenie zasad bezpiecznego kontaktu ze zwierzętami.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- potrafi identyfikować zagrożenia w swoim otoczeniu,
- potrafi unikać sytuacji, które są dla niego groźne,
- zna zasady zachowania się w przypadku kontaktu ze zwierzętami,
- wie, że kontakt ze zwierzętami może być groźny.

Metody nauczania:

- rozmowa nauczająca,
- praca z tekstem,
- gry dydaktyczne.

Pomoce dydaktyczne:

- materiały pomocnicze do lekcji,
- ilustracje zwierząt,
- arkusze papieru, kredki, farby.

Formy pracy:

- zbiorowa,
- indywidualna.

PLAN ZAJĘĆ:

1. **Jakie zwierzęta mogą być groźne dla człowieka?** Uczniowie odpowiadają: owady, gryzonie, ptaki, psy, koty, leśne zwierzęta, gady - zarówno dzikie, jak i domowe.
2. **Jakie stwarzają one niebezpieczeństwo?** Uczniowie wymieniają: alergie, ukąszenia, pogryzienia, choroby odzwierzęce. Poproś ich o przeczytanie **materiału pomocniczego nr 1, 2 i 3**, a następnie o wykonanie **ćwiczenia 1**.
3. Zainicjuj rozmowę, w trakcie której uczniowie sformułują zasady zachowania się w przypadku kontaktu ze zwierzętami.
4. Poinformuj uczniów, że kwestie zagrożeń ze strony zwierząt oraz procedury postępowania w takich sytuacjach regulowane są przez przepisy prawa (**materiał pomocniczy nr 4**).
5. Zaproponuj uczniom rozwiązanie wykreślanki (**ćwiczenie 2**).
6. Na zakończenie uczniowie wymyślają hasła i ilustracje o bezpiecznych zachowaniach (**ćwiczenie 3**).

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA NAUCZYCIELA

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1

CZY ZWIERZĘTA MOGĄ BYĆ GROŹNE?

- **Kleszcze** - stanowią dla nas szczególnie duże zagrożenie. Przenoszą choroby - boreliozę i zapalenie opon mózgowych.
- **Osy i szerszenie** - budują swoje gniazda w miejscach suchych i zacisznych, tam, gdzie ludzie pojawiają się rzadko. Coraz częściej zdarza się, że znajdujemy charakterystyczne kokony na strychach i pod dachem.



Osoba pokąsana przez te owady powinna starać się usunąć żądło i natychmiast udać się do lekarza, zwłaszcza, jeżeli wystąpi u niej reakcja alergiczna: zaczerwienienie skóry, uczucie gorąca i obrzęk. Owady te wytwarzają silny jad, który może być niebezpieczny dla człowieka. Szerszenie zwalczą się przez niszczenie gniazd. **Jedno ukąszenie szerszenia, w przypadku osób uczulonych, może być śmiertelne.**



- **Meszk** - kąsają wyjątkowo boleśnie. Spotkania z tymi owadami (w naszej strefie geograficznej) są nie tyle groźne, ile dokuczliwe.
- **Gołębie** są nosicielami obrzezków, roztoczy z rodziny kleszczy, które powodują zapalenie skóry i przenoszą zarazki chorobotwórcze.



- **Papugi** i kilka innych gatunków ptaków przenosi choroby, m.in. chorobę papuzią.

- **Żmije** - żmija zygzakowata lubi wygrzewać się na słońcu. Z reguły w sytuacji zagrożenia ucieka, ale rozdrażniona może ukąsić.



- **Lisy, jenoty i zające** - jeżeli dzikie zwierzęta nie uciekają na widok człowieka, mogą być chore na wściekliznę.



- **Psy i koty** - nieczystości zostawione przez zwierzęta (a raczej przez właścicieli zwierząt, którzy nie mają zwyczaju sprzątać po swoich ulubieńcach) na placach zabaw, na trawnikach i w piaskownicy, na podwórkach, chodnikach i na boiskach szkolnych stanowią bardzo duże zagrożenie dla zdrowia a nawet życia. Odchody psów i kotów mogą wywoływać groźne choroby.



- **Pchły** - żerują na zwierzętach, przenoszą choroby: zarazki dżumy, duru, tularemii i tyfusu oraz jajeczka tasiemca psiego; są przyczyną alergii.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1

CHOROBY PRZENOSZONE PRZEZ ZWIERZĘTA

Większość chorób przenoszonych przez zwierzęta nie należy do groźnych. Znane są sposoby ich leczenia. Stosując odpowiednie środki zapobiegawcze, można się przed nimi uchronić. Zwalczaniem tych chorób zajmują się instytucje państwowe.

Borelioza

Jest prawdopodobnie najczęstszą chorobą zakaźną w Polsce. Powodują ją bakterie przenoszone przez kleszcze. Sygnałem choroby jest ból stawów. W miejscu ugryzienia pojawiają się okrągłe, czerwone plamy, powstaje osłabienie, bóle mięśniowe i stawowe.

Początkową boreliozę łatwo leczy się antybiotykami. Zaniedbana, nieleczona prowadzi do poważnych następstw. Może przynieść porażenia, niedowłady, nawet uszkodzenia mózgu. Bardzo groźna jest dla kobiet w ciąży.

Wścieklizna

U ludzi występuje rzadko, mimo to pracownicy służby zdrowia wciąż rejestrują wszystkie przypadki jej występowania. Od kilku lat wścieklizna wśród zwierząt utrzymuje się na podobnym poziomie. W zdecydowanej większości chorują na nią dzikie zwierzęta: lisy, jenoty, kuny i borsuki. Wściekliznę notuje się także wśród zwierząt domowych.

Kleszczowe zapalenie opon mózgowych

Jest bardzo groźną chorobą. Jej wirus przenoszą kleszcze, które mogą dostać się do domu w sierści zwierzęcia. Nie każdy kleszcz jest zakażony, prawdopodobieństwo zarażenia się od niego jest minimalne. Pierwsze objawy przypominają grypę: „łamanie w kościach”, ból głowy, podwyższona temperatura. Istnieją szczepionki, ale trzeba je zastosować wcześniej.

Choroba kociego pazura

To infekcja bakteryjna wywołana zadrapaniem przez kota. Objawy to zaczerwienione zadrapanie i niekiedy gorączka. W większości przypadków pacjenci nie potrzebują leczenia. Może się jednak zdarzyć, że po 2, a nawet 6 miesiącach pojawiają się powikłania, zapalenie węzłów chłonnych, a nawet zapalenie opon mózgowych.

Robaczycę

Psy i koty, najczęściej te podwórkowe, mają robaki i mogą je przenieść na właściciela. Ludzie zarażają się, dotykając rękami najpierw ziemi zanieczyszczonej resztkami psiego kału, a potem dotykając ust nieumytymi rękami. Robaczycę wywołane przez pasożyty (parazyty) są bardzo rozpowszechnione, ale jest ich coraz mniej, ustępują w miarę poprawy poziomu higieny. Objawy są zróżnicowane, np. wymioty, ślinotok, bóle brzucha, niespokojny sen i wiele innych.

Bąblowica

Guz (torbiel) na wątrobie, w której znajdują się młode bąblowce. Tasiemiec bąblowcowy jest pasożytem niektórych psów. Człowiek zaraża się nim poprzez pozostawione w ziemi jajka wydalone w psim kale. Początkowo nie czuje się żadnych dolegliwości. Potem guz się powiększa i uciska na inne narządy. Nawet badanie metodą USG może sugerować nowotwór wątroby albo mózgu.

Toksokaroza

Wywołuje ją pasożyt zwany psią lub kocią glistą. Zdarzają się tak groźne sytuacje, że glista zawędruje do oka i spowoduje trwałe uszkodzenie siatkówki. Gdy glisty usadowią się w wątrobie (sygnałem mogą być zwykłe bóle wątrobowe) dużo ich ginie, ale te, które zostaną, tworzą nacieki uszkodzające ten organ. Choroba zwykle nie daje objawów, najczęściej wykrywa się ją przypadkowo, przy okazji innych badań krwi. Ponieważ glisty najczęściej występują u szczeniaków i kociąt, dlatego trzeba je odrobaczać.

Grzybice

Chorobotwórcze gatunki grzybów wywołują zakażenie sierści kotów, psów i morskich świnek. Grzyby są przenoszone ze zwierząt na ludzi przez dotyk i mogą wywoływać grzybice. Pojawiają się łuszczące plamy. Po kuracji antybiotykami przeciwwgrzybiczymi człowieka i zwierzęcia kontakt ze zwierzęciem staje się bezpieczny.

Toksoplazmoza

Toksoplazmoza wywołana jest przez pasożyta mogącego żyć w kale kotów zarażonych tą chorobą np. od myszy. Pasożyt może przetrwać nawet rok w pojemniku, do którego załatwia się kot, lub w ziemi ogrodowej, zanim zostanie przyniesiony do domu przez ludzi, najczęściej w brudzie pod paznokciami. Osoby zarażone mogą mieć gorączkę, ból głowy, powiększone węzły chłonne i wysypkę na skórze. Jest szczególnie niebezpieczna dla kobiet w ciąży.

Pokąsania

Nawet złapanie zębami przez zwierzę może spowodować przeniesienie bakterii (*Pasteurella multocida*), w co czwartym przypadku pokąsań bakterie są przekazywane przez psy i koty. Typowym objawem jest wystąpienie obrzęku w miejscu pokąsania. Czasem pojawiają się zmiany ropne i gorączka. Każde ukąszenie przez zwierzę powinno być obejrzone przez lekarza. Jeżeli ugryzł lub choć zadrapał obcy pies, którego nie można znaleźć i poddać obserwacji, lekarz zdecydowałby, czy należy zaszczepić się przeciw wściekliźnie.

Choroba papuzia

Papugi, papużki i kilka innych gatunków ptaków przenosi tę chorobę na ludzi poprzez kał i kurz z piór. Objawami tej bardzo groźnej choroby są kaszel, ból klatki piersiowej, czasami występuje gorączka, dreszcze, bóle mięśniowe i wymioty. Leczy się ją antybiotykami.

Tylko niewielki procent ludzi zapada na choroby odzwierzęce. Ryzyko zachorowania można zmniejszyć, przestrzegając kilku podstawowych środków ostrożności:

- zwierzęta należy koniecznie szczepić przeciwko wściekliźnie. Jeżeli przygarniesz blaknące się zwierzę, zaprowadź je na szczepienie.
- twój pies lub kot, kiedy jest szczeniakiem lub kocięciem, powinien być rutynowo odrobaczony. Potem, gdy dorosnie, raz na rok musi przechodzić badanie kontrolne sprawdzające, czy nie ma robaków.
- jeżeli bawisz się, mając kontakt z ziemią, zwracaj uwagę na konieczność mycia rąk. W ziemi mogą znajdować się robaki.
- niezależnie od tego jak bardzo lubisz swojego pupila, całowanie go jest niewskazane. Nigdy nie pozwalaj, aby pies czy kot jadł z Twojego talerza.
- obserwuj ptaki. Gdy tracą apetyt i gubią pióra, są to oznaki choroby papuziej. Wkładaj gumowe rękawiczki, gdy czyścisz klatkę. Jeżeli masz jakieś podejrzenia - zakładaj na twarz maskę chroniącą przed kurzem.
- codziennie czyść pojemnik, do którego kot załatwia swoje potrzeby. Gumowe rękawiczki ochronią Cię przed kontaktem z pasożytami. Mycie rąk i splukiwanie wrzątkiem kocięj kuwety to dalsze sposoby zmniejszenia ryzyka zachorowania na toksoplazmozę.
- co najmniej raz dziennie sprawdzaj, czy Twój ulubieniec nie ma kleszczy, jeżeli wolno mu swobodnie poruszać się poza domem.
- przyprowadzaj swojego psa lub kota na kontrolne badania weterynaryjne.
- każde pokąsanie przez zwierzę trzeba traktować poważnie. Nawet w przypadku udokumentowanego szczepienia przeciwko wściekliźnie zwierzę podlega obowiązkowej obserwacji w kierunku tej choroby.
- każda wątpliwa sytuacja, mogąca rzucać choćby tylko cień podejrzenia związanego z wścieklizną, wymaga natychmiastowej konsultacji lekarza medycyny oraz lekarza weterynarii.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 3

PRZEPISY SANITARNO-WETERYNARYJNE

Procedury dotyczące pogryzienia przez zwierzęta reguluje ustawa o ochronie zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych u zwierząt (Dziennik Ustaw nr 69 z 2004 r.)

Art. 19

W razie podejrzenia choroby zakaźnej u zwierzęcia właściciel obowiązany jest do:

- zawiadomienia nie później niż w ciągu 24 godzin organu Inspekcji Weterynaryjnej, lub wójta, burmistrza, prezydenta miasta, ewentualnie najbliższego weterynarza,
- odizolowania zwierzęcia od innych zwierząt i ludzi,
- umożliwienia zbadania zwierzęcia,
- udzielenia informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

Art. 22

Powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku stwierdzenia pojawienia się wścieklizny, może:

- nakazać odosobnienie, strzeżenie lub obserwację zwierząt chorych lub podejrzanych o zakażenie,
- nakazać ich zabicie,
- nakazać leczenie lub inne zabiegi,
- nakazać na określonym terenie odstrzał sanitarny zwierząt.

ROZWIĄZANIA ĆWICZEŃ

Ćwiczenie 2

WYKREŚLANKA - **Hasło:** ZWIERZĘTA KOCHAJ, ALE Z GŁOWĄ!

Ćwiczenie 3

Przykładowe hasła na temat bezpiecznego zachowania w kontaktach ze zwierzętami:

Nie drażnij psów!

Nie zbliżaj się do obcych zwierząt!

Myj ręce po każdym kontakcie ze zwierzęciem!

Przestrzegaj zasady ograniczonego zaufania nawet do oswojonego zwierzęcia!

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA UCZNIA - LEKCJA 9

Temat: Zwierzęta wśród nas

Doskonale zdajemy sobie sprawę z dobroczynnego i terapeutycznego oddziaływania zwierząt na człowieka. Obecność zwierzęcia działa wychowawczo na młodego człowieka, uczy odpowiedzialności, a także daje mu poczucie bezpieczeństwa i zadowolenia. Jednak w sytuacjach kontaktu ze zwierzętami należy zachować ostrożność.

Ćwiczenie 1

Dlaczego mogą być groźne?



.....

.....



.....

.....

Ćwiczenie 2

WYKREŚLANKA

Odszukaj w diagramie następujące słowa: **GOŁĄB**, **KANAREK**, **KOMAR**, **KOS**, **KOT**, **KOZA**, **KRÓLIK**, **LIS**, **OKOŃ**, **ORZEŁ**, **OSA**, **PAPUGA**, **PIES**, **RYŚ**, **WIEWIÓRKA**, **ŻMIJA**.

Pozostałe litery czytane poziomo utworzą rozwiązanie.

P	Z	K	O	M	A	R	W	P	I	G	O	Ł	Ą	B	E
I	O	S	A	R	Z	Y	Ę	A	T	A	K	K	O	S	K
E	O	K	O	T	C	Ś	H	P	A	J	O	A	L	I	S
S	L	O	R	Z	E	Ł	E	U	Z	G	Ń	K	O	Z	A
Ł	Ż	M	I	J	A	O	W	G	K	A	N	A	R	E	K
W	I	E	W	I	Ó	R	K	A	Ą	K	R	Ó	L	I	K

Hasło:

.....

.....

Ćwiczenie 3

Wymyśl hasła na temat bezpiecznego zachowania w kontaktach ze zwierzętami, a następnie wykonaj do nich ilustracje.

.....

.....

.....

.....

.....